

Kolegium expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva dne

Zápis z 12. zasedání, 15. května 2025

Dne 15. května 2025 se na Ministerstvu spravedlnosti („MSP“) konalo 12. zasedání Kolegia expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a provádění Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen po řadě „Kolegium“, „Soud“ a „Úmluva“), poradního orgánu vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudem.

(...)

II. ROZSUDKY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

V PROTI ČESKÉ REPUBLICE (ÚMRTÍ V PSYCHIATRICKÉ NEMOCNICI)

Vládní zmocněnec *P. KONŮPKA* připomněl, že rozsudek se týká úmrtí pacienta v psychiatrické nemocnici po použití taseru při policejním zásahu a po podání medikace personálem nemocnice, a rovněž následného vyšetřování tohoto úmrtí. Rozsudkem se Kolegium již dvakrát zabývalo a jeho výkon byl zařazen do tzv. posíleného dohledu, což znamená, že Výbor ministrů mu bude věnovat zvýšenou pozornost. V září letošního roku bude Česká republika předkládat zprávu o výkonu rozsudku a v prosinci přijme Výbor ministrů v této věci rozhodnutí. Je potřeba ocenit konstruktivní spolupráci na výkonu rozsudku ze strany všech zúčastněných subjektů, Ministerstva zdravotnictví („MZ“), Ministerstva vnitra („MV“), Generální inspekce bezpečnostních sborů („GIBS“) a Policie České republiky („PČR“).

Zástupkyně KVZ *J. MARTINKOVÁ* shrnula, že výkon rozsudku byl rozdělen do sedmi různých oblastí. Dvě z těchto oblastí již lze považovat za dokončené: problematiku použití taseru a poziční asfyxie. Zbývá pět bodů, které ještě zcela implementovány nejsou. Z nich první dva body spadají do gesce MZ: sběr dat o nežádoucích událostech ve zdravotnických zařízeních a školení zdravotníků v deeskalaci a v bezpečném používání omezovacích prostředků.

Zástupce MZ *M. KRŠIAK* uvedl, že v březnu 2025 na základě konsenzu ohledně parametrů **sběru dat o přivolávání bezpečnostních složek do zdravotnických zařízení** zadalo MZ úkol pro ÚZIS k realizaci tohoto sběru prostřednictvím systému hlášení nežádoucích událostí (SHNU). Bude se jednat o sledování počtu přivolání bezpečnostních složek k pacientům s nezvladatelnou agresí, a to jak interní bezpečnostní služby, tak Policie ČR či obecní policie. Evidence v rámci SHNU bude poskytovat agregovaná data v jednotlivých kategoriích poskytovatelů lůžkové péče. Uvedený sběr dat umožní MZ lépe identifikovat segment poskytované péče, který se jeví jako problematický. Zároveň se počítá s fakultativním charakterem sběru dat. Tento sběr dat bude poprvé realizován za rok 2026 s tím, že by probíhal v květnu 2027.

Zástupce MZ *M. KRŠIAK* dále popsal i dosažené pokroky v oblasti **školení zdravotníků v deeskalaci a v bezpečném používání omezovacích prostředků**. MZ připravilo projekt *Rozvoj akutní psychiatrické péče*, jehož obsahem je mj. vzdělávání zdravotnického personálu za účelem zajištění bezpečného prostředí na odděleních psychiatrické péče. Projekt byl zahájen v září 2024 a zahrnuje i školení pro vedoucí pracovníky v deeskalaci a prevenci konfliktů. První školení se uskuteční v červnu 2025, druhé je plánováno na podzim. Na tato školení bude v roce 2026 navazovat školení lektorů poskytovatelů akutní lůžkové psychiatrické péče, kteří budou dále školit pracovníky zejména v rámci svého zařízení. V lednu 2025 nadto vznikla expertní rada pro prevenci a deeskalaci konfliktů a agresivního chování při poskytování psychiatrických služeb, a to pod Odbornou radou pro rozvoj zdravotních služeb v oblasti duševního zdraví, která byla zřízena Národním institutem kvality a

excelence zdravotnictví v roce 2024. Cílem činnosti expertní rady je zavést kvalitní, jednotné a dostupné vzdělávání zdravotníků v této oblasti.

K dalšímu bodu implementace, **koordinaci postupu zdravotníků a policistů při společných zásazích**, zástupkyně KVZ *J. MARTINKOVÁ* uvedla, že za tímto účelem vznikla na půdě MZ meziresortní pracovní skupina. Jejími členy jsou kromě MZ i zástupci PČR a odborných společností. Cílem této skupiny je vypracovat metodiku pro koordinaci společného postupu policistů a zdravotníků. Skupina už se sešla čtyřikrát, naposledy 13. května 2025. Do konce června by návrh metodiky měl být rozeslán do připomínkového řízení, v září by mělo začít vypořádávání připomínek a do konce roku by měla být metodika zveřejněna ve věstníku MZ. V příloze metodiky by měly být i konkrétní návody pro jednotlivé situace, kdy dochází ke společnému zásahu policistů a zdravotníků, ať už ve zdravotnickém zařízení, v terénu nebo v domácím prostředí osoby. Zvažuje se i vytvoření instruktážních videí pro tyto situace ve spolupráci se simulačním centrem v Bohnicích.

Pokud jde o bod implementace spočívající v zavedení nového **výcviku policistů pro zásahy vůči osobám v excitovaném deliriu**, zástupkyně PČR *K. HLAVÁČOVÁ* UVEDLA, že PČR připravuje výcvik a metodický materiál pro policisty zaměřený na komunikaci s osobami nacházejícími se v excitovaném deliriu. Výcvik bude mít podobu instruktážního videa, obohaceného o výpověď psychiatrického pacienta, který má osobní zkušenost s excitovaným deliriem a bezpečnostními složkami. Přílohou videa bude metodický materiál shrnující základní zásady přístupu k osobám v excitovaném deliriu. Momentálně se čeká na finální schválení podoby materiálu ze strany psychiatrické společnosti. Video se začne natáčet zhruba v průběhu června. Oba výukové materiály budou součástí vzdělávání k použití donucovacích prostředků, které absolvuje každý policista.

Posledním bodem byla **prevence koluze** mezi zasahujícími policisty. Zástupkyně GIBS *P. MARUŠINCOVÁ* zmínila, že v říjnu 2024 byl přijat metodický pokyn náměstka ředitele pro trestní řízení k výjezdu nebo zpracování věci v souladu s tezí tzv. hájitelného tvrzení a účinného vyšetřování. Tento interní předpis, který je z povahy věci neveřejný, upravuje postupy, jimiž se musí řídit všichni dosahoví pracovníci GIBS. Nově stanoví mj. povinnost dotazovat se na to, zda a jaká opatření k zabránění koluze byla na místě incidentu přijata. Součástí metodiky jsou i postupy použitelné v případě sebevražd ve věznicích.

Zástupce NSZ *J. CHROMÝ* poukázal na to, že NSZ, ačkoli se účastnilo jednání k dané problematice, sehrálo spíše okrajovou úlohu. Primární zásluhy na dosaženém pokroku patří ostatním aktérům, a to zejména GIBS s využitím podkladů od KVZ. Dále požádal, zda by PP nemohlo představit zamýšlený odborný výzkum na problematiku koluze v rámci Policejní akademie.

Náměstek policejního prezidenta *T. KUBÍK* zdůraznil, že prvořadým posláním policie je zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku. Opatření požadovaná ze strany ESLP nereflktují každodenní realitu řadových policistů. Vyzdvihl však, že v současnosti je praxe v mnoha ohledech odlišná od řešených případů, které se odehrály v minulosti. Je běžné, že GIBS se dostavuje na místo v řádu hodin, nikoli dní. Ve většině případů jsou policisté vybaveni kamerami, které monitorují a spolehlivě prokazují průběh událostí.

Zástupce VOP *V. A. SCHORM* upozornil na potřebu vyslat dovnitř policejního sboru signál, že opatření proti koluzi nejsou formou represe, nýbrž že slouží k ochraně zasahujících policistů. V opačném případě hrozí, že bude v navazujícím řízení na jejich výpovědi pohlíženo jako na nevěrohodné.

Náměstek policejního prezidenta *T. KUBÍK* doplnil, že policisté jsou si vědomi toho, že kamery jsou prostředkem, který je určen na jejich ochranu. Proto také uvítali jejich rozšíření do praxe. Toto je správná cesta, jak zajistit důkazy, které mohou v budoucnu vyvrátit pochybnosti ohledně možného sladění výpovědí policistů. Tento názor podpořil rovněž zástupce Ministerstva vnitra *K. BAČKOVSKÝ*, který vyzdvihl, že kamery jsou v praxi hojně využívány a že kamerové záznamy jsou často klíčovým důkazním prostředkem. Zástupkyně GIBS *P. MARUŠINCOVÁ* v této souvislosti potvrdila, že v nedávných případech, které GIBS šetřila, došlo ke změně přístupu a že opatření proti koluzi byla na místě přijata.

Zástupce MUNI O. KADLEC připomněl relevantní judikaturu ESLP a zdůraznil, že obecné zásady jsou v této oblasti dlouhodobě ustálené. Vyšetřovací orgány mají bezpodmínečnou povinnost přijmout vhodná a účinná opatření, aby se předešlo koluzi. Pokud jde o plánovaný výzkum, jeví se nepřiměřené, aby trval tři roky. Rovněž požádal o podrobnější informace o výzkumném záměru.

Zástupkyně PP K. HLAVÁČOVÁ přiblížila pojetí odborného výzkumu, který bude realizován Policejní akademií. Zahrnovat má komparativní analýzu, jak je problematika koluze řešena v sousedních státech a v jiných právních řádech, dále dotazníkové šetření a řízené rozhovory s policisty, aby se zjistilo, jaké psychologické dopady by na ně mělo, kdyby byli bezprostředně po zákroku, při kterém došlo k úmrtí či těžké újmě na zdraví, separování a vyslýchání. V neposlední řadě bude zkoumána rovněž potřebnost a případná podoba konkrétních opatření k zabránění koluze.

Zástupce KVZ V. JANOUŠEK PYSK vznesl dotaz, zda by součástí výzkumu nemohla být i vhodná komunikační strategie, jak napomoci tomu, aby byla opatření proti koluzi přijata řadovými policisty jako prostředek jejich vlastní ochrany. Zástupce PP T. KUBÍK odpověděl, že nejprve je potřeba obstarat skrz výzkum relevantní data a teprve, potvrdí-li se, že jsou další opatření k zabránění koluze v praxi potřebná, můžeme uvažovat o nějaké komunikační strategii.

Zástupce Úřadu vlády M. CRHA se dotázal na praxi ohledně předávání informací mezi PP a GIBS. Pokud existuje neformální koordinace či postup ohledně předávání informací, bylo by dobré ho zakotvit písemně, a to i pro potřeby CPT. Reagoval vládní zmocněnec P. KONŮPKA, který uvedl, že tyto informace budou součástí příští zprávy pro Výbor ministrů Rady Evropy.

Vládní zmocněnec P. KONŮPKA uzavřel debatu s tím, že bod prevence koluze je do určité míry rozporupný, avšak i tam již nějaká opatření přijata byla. Do doby, než budou známy výsledky policejního výzkumu, bude důležité, aby GIBS byla na místě co nejrychleji a aby policisté v maximální možné míře používali osobní kamery, což může eliminovat potenciální pochybnosti o tom, jak policejní zákrok probíhal.

Závěry:

Kolegium vítá dosažený pokrok v oblasti (i) sběru dat o přivolání bezpečnostních složek do zdravotnických zařízení, (ii) školení zdravotníků v deeskalaci a v bezpečném používání omezovacích prostředků, (iii) tvorby metodiky ke koordinaci postupu policistů a zdravotníků při společném zásahu, jakož i (iv) zavedení nového policejního výcviku pro zásahy vůči osobám v excitovaném deliriu, a přeje si být informováno o vývoji v těchto oblastech.

Pokud jde o prevenci koluze při vyšetřování policejních zásahů, které vyústily v úmrtí či vážné zranění, Kolegium vítá přijetí interní metodiky GIBS i opatření realizovaná Policií ČR spočívající v promptním informování GIBS o incidentech a navýšení počtu osobních kamer pro policisty v terénu. Shoda nicméně nepanuje, zda jsou tato opatření dostatečná. V této souvislosti Kolegium bere na vědomí informaci, že PČR případně přijme další opatření v závislosti na závěrech tříletého odborného výzkumu Policejní akademie, a informaci, že dostatečnost přijatých a plánovaných opatření v prosinci 2025 zhodnotí Výbor ministrů Rady Evropy.